

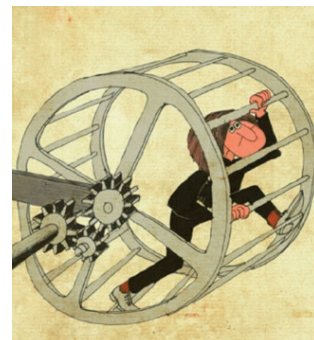
Socialistisk Arbejderavis

- kampagneavis mod ulighed og racisme

[Nummer 407, 12. august 2024] [Pris: giv hvad du kan] Kontant eller MobilePay til: 107711

WWW.SOCIALISTER.DK

SOLIDARITET MED PALÆSTINA

**Kapitalisme og
mental sundhed**

Side 9

**Kritik af Israel
er ikke
antisemitisme**

Side 5

**Interview med
klimaaktivist**

Side 7

**Ny artikelserie:
Moderne
revolutioner**

Side 3

MODSTAND MOD RACISME

Hvem bevæbner Israels krig? Danmarks våbenindustri

Sådan lyder et af de mange slogans, når solidaritetsbevægelsen med Palæstina går på gaden. Der tænkes helt konkret på Terma, som producerer dele til et af de mest avancerede kampfly, F35, som Israel benytter i den indtil nu ti måneder lange massakre på Gaza og dens befolkning.

Af Lene Junker

Aktivister har demonstreret og blokeret Termas fabrik og lager i Lystrup og Måløv flere gange med krav om stop for våbensalg til Israel.

Studerende både på Aarhus og Syddansk Universitet har været opmærksomme på, at universiteterne enten har samarbejdet eller stadig samarbejder med Terma, og de kræver, at dette samarbejde ophører.

Information og DanWatch har afsløret, at Danmark har slækket på kontrollen med Termas våbeneksport, og dermed er på kant med både FN's våbenhandelsstraktat og EU's Fælles Regler for våbeneksport. Reglerne forpligter Danmark til at sikre, at eksport af våben og militært udstyr fra danske virksomheder ikke bidrager til krigsforbrydelser. Er der en klar risiko, skal eksporten stoppe.

Da dette ikke er sket, har Mellempolke-

ligt Samvirke, Amnesty International og Oxfam Ibis som konsekvens heraf anlagt sag mod den danske stat.

Dansk Metal hylder Terma

Når der er arbejdspladser og gode penge at tjene, stilles der ikke spørgsmålstegn ved, hvad der produceres. Den holdning gennemsyrrer store dele af fagbevægelsen, særligt Dansk Metal, som i marts 2024 dedikerede hele 6 sider i deres medlemsblad til at hylde Terma, medarbejdernes gode løn og arbejdsforhold og deres bidrag til dansk sikkerhedspolitik. Dansk Metal understreger samtidig, at forsvarsforliget fra 2023, der øger forsvarrets budgetter med 18 milliarder de næste 10 år, varsler gyldne tider for forsvarsindustrien.

ATP investerer i Terma og indtræder i Termas bestyrelse

Ingen tvivl om at ATP også gerne vil have del i de mange skattekroner, som er på vej til forsvarsindustrien. I 2023 indgik Terma en 30-årig rammeaftale med forsvarsministeriet. Trods de fine etiske målsætninger meddelte ATP i juni 2024, at de vil investere et milliardbeløb i Terma og indtræde i Termas bestyrelse.

ATP, Arbejdsmarkedets Tillægs Pension, er en kollektiv pensionsordning, som stort set alle lønmodtagere i Danmark automa-

tisk har indbetalt til siden 1964, da den blev gennemført ved lov. I dag er ATP et af Europas største pensionselskaber med 5,6 mio. medlemmer og en pensionsformue på 712 mia. kroner.

Investeer og producer for de mange

Det er altså ikke blot vores skattekroner, som bruges på oprustning. Det er nu også vores pensionsopsparing. Vi har ingen indflydelse på ATP. Det har Finanstilsynet

og Beskæftigelsesministeriet. Så igen står vi overfor en regering og et flertal i Folketinget, som vægter oprustning og skattelettelser til de rigeste frem for en fredelig fremtid med velfærd og klimaløsninger.

Vi må kræve, at vores skattekroner og pensionsindbetalinger anvendes til gavn for de mange. Som arbejdere må vi kollektivt stille krav om at producere det, som opfylder menneskers behov.

Blokade mod Terma den 11. marts 2024.
Foto: Léonard Holzer

Protestbrev vedr. aftale om øget indsats imod antisemitisme

Initiativet til brevet kommer fra Annemone Samy og Jonathan Ofir, og en lang række borgere og organisationer har tilsluttet sig brevet, der nu er sendt til regeringen og Folketinget, som får denne besked:

“Som borgere i Danmark henvender vi os til regeringen og Folketinget, som har tilsluttet sig “Aftale om en styrket indsats mod antisemitisme”.

Vi ønsker med dette åbne brev at gøre det tydeligt for jer, at behovet for at bekæmpe hadforbrydelser, diskrimination og racisme, er et vi deler.

Det behov er tidligere italesat, og vi har siden 2022 forgæves ventet på, at den lovede handlingsplan mod racisme bliver realiseret, så ALLE borgere i Danmark reelt er beskyttede mod

hadforbrydelser, diskrimination og racisme.

Aftalen om en styrket indsats mod antisemitisme er et skridt i den forkerte retning. Aftalen er ikke en del af løsningen, men derimod en åbning til retstilstande, der ikke hører til i et demokrati med retssikkerhed for alle.

Vores kritik af aftalen og begrundelsen herfor fremgår tydeligt af brevet, som vi håber at I - vores folkevalgte politikere - vil læse grundigt og tænke over.”

Hele brevet kan læses på Internationale Socialisters Facebookside.

Læs også artiklen her i avisen side 5: Kritik af Israel er ikke antisemitisme.

Da frygten skiftede side og vi blev de mange

Det hele gik hurtigt, efter at den konservative regering måtte udskrive valg i Storbritannien. Reform UK, en slags DF på speed, fik 14% af stemmerne og 5 pladser

i Parlamentet. Fascisten Tommy Robinson samlede over 15.000 på Trafalgar Square i London. Et ulykkeligt knivdrab på 3 børn, blev den yderste højrefløjs falske påskud til at gå til angreb på moskeer, flygtningehoteller mv.

Men frygten skiftede side, da Stand Up To Racism indkaldte til “Flygtninge er velkomne” demonstrationer midt i ugen og “stå sammen mod den yderste højrefløj” demonstration den 10.8 i alle byer.

Den yderste højrefløj er stoppet, men ikke knækket, hverken i Storbritannien, i Europa eller i Danmark.

Seksuel vold mod palæstinenserne, en del af zionismens DNA

Desværre er det intet nyt eller overraskende. Den israelske historiker Ilan Pappé har beskrevet det i bogen “The ethnic cleansing of the Palestine”. Ifølge ham var det en bevidst strategi at fremprovokere frygt og flugt blandt palæstinensere ved at sprede rygter om voldtægt samt deltage i gruppe- og individuelle voldtægter af palæstinensere.

Der er omfattende rapportering om, at palæstinensiske fanger

bliver tortureret i israelske fængsler. FNs hjælpeorganisation for palæstinensiske flygtninge (UNRWA) har modtaget rapporter om systematisk mishandling af palæstinensere, der er blevet taget til fange fra Gaza af israelske styrker.

Det nye er, selvom dette altid har kunnet læses i bøger og rapporter, at det nu til er debat i det israelske parlament, hvor Likud-politikeren Hanoch Milwidsky

har udtalt, at “alt er tilladt”, da han blev spurgt om, hvorvidt voldtægt af palæstinensiske fanger kan retfærdiggøres.

Baggrunden er, at ni israelske soldater er blevet tilbageholdt og skal afhøres i en sag om mistanke om overgreb på en fange. Da nyheden blev kendt, strømmede flere hundrede israelere til detentionscentret for at vise støtte til de tilbageholdte soldater. Blandt andet flere politikere fra den yderste

højrefløj i Israel. Nogle stormede også centeret og trængte ind i det, men blev dog smidt ud igen af det israelske militær.

Seksuel vold og ydmygelser er heller ikke forbeholdt zionisterne i Israel. Det ramte også bosnierne i Srebrenica i 1995 i forbindelse med de nationalistiske krige, som kom efter Jugoslaviens opløsning. Også irakerne blev mødt med seksuel vold og ydmygelser i Abu Ghraib fængslet, da USA besatte

Irak i 2003.

I enhver erobningskrig ser vi hvordan “fjenden” dæmoniseres og gøres til et “ikkemenneske”, som det er tilladt at skræmme, ydmyge og dræbe.

Takket være civile bosniske bevægelser, antikrigsbevægelsen og solidaritetsbevægelsen med Palæstina, skete og sker dette i “fuld offentlighed”. Vi ser det og vi glemmer det ikke.

Det mener vi

“Blodbadet i Gaza har tydeliggjort, hvor udbredt den antimuslimske racisme er blevet, ikke kun i Danmark, men i store dele af Vesten. Unge demonstrerer ikke kun for overholdelse af internationale konventioner, våbenhvile og palæstinsernes ret til frihed og selvbestemmelse ... Vi demonstrerer også imod den racisme, som har været en konstant faktor i samfundet, så længe vi kan huske,” skriver den 26-årige filminstruktør Las Dyhrchrone i Politiken.

Allerede i 2020 gik titusindvis af unge på gaden overalt i verden i solidaritet med Black Lives Matter efter mordet på George Floyd, men også i protest mod den racisme, de selv oplevede. Tyve års massiv racisme og islamofobi er en vigtig årsag til, at Mette Frederiksen og verdens ledere kan vende det blinde øje til folkemordet i Gaza, godkende våbensalg til Israel og samtidig støtte Ukraine økonomisk og militært i deres kamp for at modsætte sig russisk aggression og besættelse.

Jo længere og mere brutalt Israels folkemord har udspillet sig, desto mere tid har der også været til, at flere har kunnet sætte sig ind i grundlaget for statens Israels oprettelse: imperialisternes alliancer med zionisterne i kølvandet på 2. verdenskrig.

Derfor rummer den globale solidaritetsbevægelse med palæstinserne ikke blot en modstand mod racisme. Den er i lige så høj grad også en protest og kamp mod kolonisering og imperialisme. Faktisk fremkalder den et billede af de mange kriser, som flertallet af verdens befolkning selv oplever, og stiller derfor også med rette spørgsmålstejn ved den globale kapitalisme.

Den fascistiske trussel

I Danmark, såvel som i resten af verden, har magthaverne i stigende grad gjort brug af nationalismen og racismen for at skabe accept af forringet velfærd og oprustning ved at skabe fjendebilleder og splittelse og vendt det blinde øje til verdens flygtninge og det voksende klimakaos.

Fordi de både har set stort på almindelige mennesker liv og velfærd og oppisket en voldsom islamofobi, har de gødet jorden for den yderste højrefløj og fascismen. EU parlamentsvalget styrkede den yderste højrefløj yderligere, som også er repræsenteret i de nationale parlamenter og regeringer.

Det seneste valg i Storbritannien gav Reform UK med den højreradikale Nigel Farage i spidsen 5 mandater, men fire millioner stemmer, svarende til 14%. Det sker på et bagtæppe af den konservative regerings langvarige, vilde hetz mod flygtninge og muslimer.

Fascisten Tommy Robinson samlede 15.000 i London forleden. Gennem lang tid har antiracister og flygtningevenner forsvaret asylcentre, flygtningehoteller og moskeer mod den yderste højrefløjs voldelige angreb.

I sidste uge gik den yderste højrefløj amok i mange engelske byer med ildspåsættelser og ødelæggelser på baggrund af en falsk påstand om, at det var en

flygtning, som havde dræbt tre børn til et dansearrangement.

Mobiliser til mostand

Den yderste højrefløj er en trussel mod alle almindelige mennesker. Den udgør stadig et mindretal, men det er nødvendigt, at flertallet samler sig i en bred massebevægelse, som er stor og stærk nok til at stoppe dem på gaden, hver gang de dukker op.

Fremtiden vil kræve meget mere af os. Solidaritet og humanisme må sættes i en ny kontekst. For vi skal både have stoppet den yderste højrefløj og have rettet op på alle de gamle uretfærdigheder, som er ved at splitte kloden ad.

Det er hverken uvidenhed eller ondskab, som er årsagen til oprustning, krig, klimakaos, fattigdom, udbytning og racisme.

Nej, det er et sygt system, som arbejder for profit og magt i stedet for hvad der er bedst for mennesker og natur.

Kapitel 1:

Hvorfor ingen revolution efter 2. verdenskrig?

Del I

I denne indledende del vil vi forsøge at sætte scenen for begivenhederne omkring krigens afslutning.

Af Freddie Nielsen

2. verdenskrig og udfaldet af den blev i høj grad definerende for resten af det 20. århundrede og har stadig, næsten 80 år efter dens afslutning, stadig både ideologisk og praktisk betydning.

Derfor er det vigtigt for socialister at dykke ned i dens historie og skille myter fra realiteter, når vi skal finde veje til revolutionært at ændre det samfund, vi lever i.

Et af de centrale spørgsmål, som vi må søge at få besvaret, er: Hvorfor resulterede afslutningen af krigen ikke i socialistiske revolutioner eller revolutionsforsøg, som det skete efter 1. verdenskrig? Ikke mindst i lyset af den snævre sammenhæng, der trods alle forskellene er mellem de to verdenskrige.

Den 1. imperialistiske verdenskrig resulterede ganske vist i, at arbejderklassen tog magten i Rusland, men bortset fra det, blev rivaliseringen mellem forskellige imperialistiske magter, der udløste krigen, på ingen måde løst – det må mest ses som uafgjort. Hele udviklingen, især i 1930'erne, må ses som en optakt til, at nu skulle denne rivalisering afgøres. Det var det der skete med den 2. imperialistiske verdenskrig.

Der blev fundet en afgørelse af en slags, og selv om der røkkes lidt ved verdensordenen hist og her, så er det stadigvæk udfaldet af 2. verdenskrig, der er gældende.

Mange kampe

Bortset fra Tyskland og Spanien – den spanske borgerkrig 1936-39 var en vigtig optakt til den store krig – hvor man nok ikke kommer uden om at arbejderbevægelsen var stort set udslettet, var der faktisk masser af krav, strejkebevægelser, modstandsbevægelser og antikoloniale bevægelser.

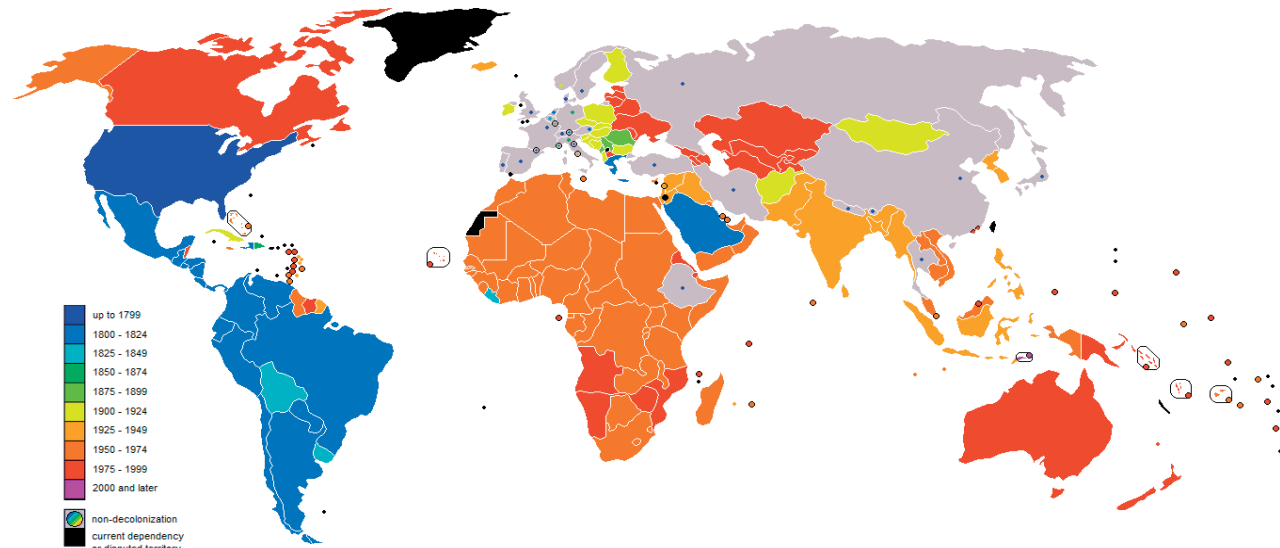
De centrale krigsskuepladser i Afrika, Asien og Europa, men også USA, hvor hele samfundet stort set var omlagt til krigsøkonomi, var stærkt påvirket. Og det gjaldt i nogen grad også Canada og Australien, der leverede store troppestykker til den britiske krigsindsats.

Men det var dog ikke i de centrale krigsførende nationer, at utilfredsheden først udviklede sig til folkelige kampe, hvilket er en vigtig forskel til 1. verdenskrig.

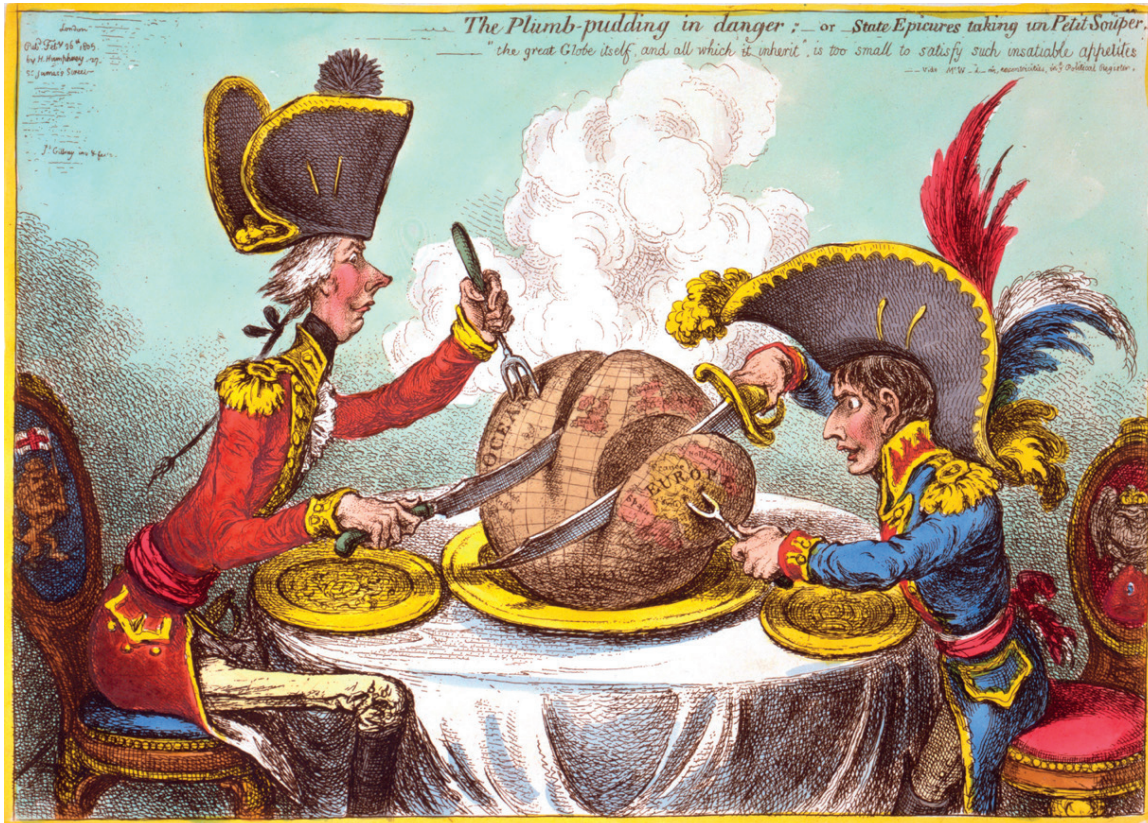
REVOLUTION I MODERNE TID

Ofte hører man, at en socialistisk revolution er en utopi, eller at det ikke er noget, der kan ske i dag. Ikke desto mindre har vi set mange opstande og revolutionære potentialer i moderne tid. I denne serie ser vi nærmere på de forskellige kampe og bevægelser, der har præget tiden siden 1945 frem til i dag, og hvis sejr og nederlag, vi som revolutionære socialister kan lære meget af.

Inæste nummer af Socialistisk Arbejderavis vil vi se nærmere på situationen i en række af de lande, hvor aktiviteten var størst.

Efterkrigstiden blev ikke socialistisk. Men vigtige opgør med kolonimagterne blev taget verden over.

Imperialisme. Billede: Wikimedia Commons

Imperialismens dynamik i Mellemøsten

Mere end seks måneder inde i den største krise i Mellemøsten i en generation er det nogle gange svært at finde ord, der tilstrækkeligt beskriver dens omfang og intensitet.

Af Anne Alexander i *International Socialist Journal* april 2024. Oversat og forkortet af Lene Junker

Under alt dette ligger en frygtindgydende følelse af, at ikke kun Mellemøsten tipper mod en periode med endnu mere langvarige og bitre krige, men at disse konflikter risikerer at blive til endnu en aktiv frontlinje i den globale interimperialistiske konflikt, som vores magthavere synes desperate efter at styre os hen imod.

Der er således en presserende opgave: at opbygge en bevægelse, der står sammen med palæstenserne og lægger grundlaget for massemodstand mod krig og militarisme.

Denne artikel argumenterer for, at effektive strategier til at udvikle modstand skal være forankret i en forståelse af imperialismen, der rækker ud over en analyse af stormagternes globale konkurrence. Vi må også dykke længere ned i systemet for at afsløre, hvordan drivkraften mod krig er forankret i selve den globale kapitalakkumulations dynamik.

Jeg vil skitsere, hvordan skift i tyngdepunktet for global fremstilling og fossilkapitalens kredsløb ikke kun understøtter den skiftende balance mellem stormagterne, særligt USA's historiske tilbagegang og Kinas fremgang, men også har arbejdet sig ind i den eskalerende imperialistiske konkurrence mellem de regionale magter i Mellemøsten.

Det er vigtigt at lokalisere drivkræfterne bag denne regionale imperialistiske konkurrence, hvor hovedaktørerne i øjeblikket er Israel, Saudi-Arabien, Iran,

De Forenede Arabiske Emirater og Tyrkiet. For at undgå den forståelse, at disse blot er marionetter i stormagternes konkurrence, er vi nødt til at se på, hvordan også regionale magter stræber efter at blive uafhængige centre for kapitalakkumulation og forsøger at konkurrere i den kapitalistiske verden. Den verden, som Karl Marx og Friedrich Engels kaldte "banden af stridende brødre".

Ujævn og kombineret udvikling

Leon Trotskijs kortlægning af lovene om ujævn og kombineret udvikling kan give nøglen til at forstå resultaterne af asymmetriske konkurrencer i dette system af flere stater, som er låst i mønstre af gensidig interaktion og konkurrence.

At gribe de muligheder, som er forårsaget af historiske sårbarheder hos stormagterne, har længe været en afgørende taktik for nationale befrielsesbevægelser og væbnede oprør. Men jeg argumenterer her for, at vi kan tænke ujævn og kombineret udvikling på en anden måde: som det, der skaber grundlaget for at bygge modstand, der er forankret i kampen mod kapitalen selv. Det er et stærkere grundlag for kampen mod imperialismen end eksisterende eller aspirerende herskende klassers skiftende alliancer til fremme af egne interesser.

Dette kræver, at man bygger videre på Trotskijs indsigt om, at ujævn og kombineret udvikling skaber muligheder for arbejderklassen til at påtage sig ledelsen af revolutionære, antikapitalistiske bevægelser selv i sammenhænge, hvor arbejderne ikke er flertallet. Det kræver også en udvikling af radikale, politiske strømninger inden for de brede antikrigs- og antiimperialistiske bevægelser. Strømninger, som insisterer på at bevare deres politiske og organisatoriske uafhængighed, først og

fremmest fra deres egen stat, men også fra en hver afhængighed af andre stater.

Regionale magters rolle i den imperialistiske konkurrence

Der er tre nøglespekter af imperialismens seneste udvikling i Mellemøsten og resten af verden, som kan være med til at belyse svagheder og modsætninger og dermed skabe muligheder for kamp nedefra mod krig og imperialismen.

For det første fortsætter den langsigtede tilbagegang for USA, den centrale magt i den vestlige verden, både på globalt plan og i Mellemøsten. Der er mange nøgleindikatorer på, at dette fald kan accelerere, vigtigst af alt i Ukraine, hvor Rusland har overlevet Vestens sanktioner og massive militære støtte til Ukraine.

Et andet tegn er den voksende ustabilitet i hjertet af det amerikanske politiske system, symboliseret ved den fornyede popularitet af Trumps reaktionære eventyrisme.

Og endelig er det modsatte af amerikansk tilbagegang Kinas fremgang som både økonomisk og militær konkurrent. Det gensidige forhold mellem USA's forfald og kinesisk vækst accelererer også tendenserne i retning af "degloberisering", hvor de globale produktionsprocesser skabt inden for mange industrisektorer i løbet af de seneste tre, fire årtier falder fra hinanden.

Energiblokke

Kraften i Kinas produktionskapacitet har omformet den globale økonomi, og en af virkningerne af dette er en nyorientering af Mellemøstens produktion af fossile brændstoffer og eksportinfrastruktur mod Asien. Omkring 40 procent af den globale handel med råolie gik gennem Hormuzstrædet, den smalle kanal mellem Oman og Iran, der forbinder

Golfen med Det Arabiske Hav; mellem januar og oktober 2023 var omkring 70 procent af det på vej til Asien. Meget tyder på, at der er flere indbyrdes forbundne historiske processer i gang her. De vestlige "supermajor" olieselskabers langsigtede tilbagegang, som baner vejen for nationale olieselskaber, der hovedsageligt beliggende i det globale syd; og en spirende tendens i retning af at skabe to delvist "afkoblede" energiblokke på globalt plan den ene centreret om USA og den anden om Kina.

Trods fortsat opbygning af militær kapacitet har USA ikke genvundet sin styrke efter de tvillingekatastrofer, som krigen i Irak og Afghanistan var. I Mellemøsten var Rusland den stormagt, som fik fordel af dette. Som et resultat af sin alliance med Iran har Rusland bevaret en flådebase ved Middelhavet i den syriske by Tartus. Desuden har Rusland, delvis takket være Irans hjertelige forbindelser med Houthi-bevægelsen i Yemen, også bevaret en problemfri rute for sine tankskibe, der transporterer råolie til Indien. Der er en direkte forbindelse her mellem krigen i Ukraine og dynamikken i den imperialistiske konkurrence i Mellemøsten. Ruslands modstandskraft over for USA's støtte til Ukraine er forstærket af dets succes med at flytte sin olieeksport mod Asien, væk fra traditionelle eksport-destinationer til USA's europæiske allierede, som loyalt har sanktioneret Kreml som svar på den russiske invasion.

Et andet afgørende træk ved udviklingen af imperialistisk konkurrence både globalt og regionalt er de mindre magters voksende selvhævdelse i det globale hierarki af stater. Dette fænomen er baseret på opkomsten af uafhængige centre for kapitalakkumulation uden for den historiske kerne af det kapitalistiske system.

En lignende proces har også gentaget sig blandt magter af anden, tredje og fjerde rang på den imperialistiske scene. Sammensmeltningen af økonomisk og militær konkurrence, som kendetegner den kapitalistiske imperialismen, er ikke begrænset til rivalisering mellem de største magter, men er også struktureret i, hvordan mindre stater og hovedstæder interagerer.

Et tredje træk ved den imperialistiske konkurrences politiske økonomi er den måde, hvorpå den kapitalistiske udviklings ujævne og kombinerede karakter udfolder sig, ikke kun på tværs af det globale system, men også inden for en stat.

Denne indsigt er nøglen til den analytiske tilgang, der er skitseret her. Derudover hjælper forståelsen af, hvordan ujævnheder og kombination på tværs af sociale og politiske former er koncentreret på bestemte steder – og aktiveres af historiske processer, herunder sociale, politiske og militære kampe – med til at kortlægge potentialer for genopretning af handlefrihed nedefra.

Dette er afgørende, fordi det viser muligheden for, at handlinger foretaget af almindelige mennesker – især af arbejdere på kritiske steder i kapitalakkumulationens kredsløb (fra udvinding af råvarer og deres udveksling på markedet) – kan detonere, hvad Trotskij betragter som en iboende, ustabil blanding af ældede og nutidige sociale og politiske former. Under omstændigheder, hvor sådanne eksplosioner undergraver statens forsvar, kan dette skabe muligheder for at opbygge bevægelser nedefra, der kan begynde at forestille sig udformningen af ægte alternativer til kapitalismen.

Jøder verden over, som fx gruppen Jøder For Retfærdig Fred i København, siger fra over for den zionistiske fortælling om Israel.

Kritik af Israel er IKKE antisemitisme!

Antisemitisme er racisme og skal fordømmes og bekæmpes. Men aldrig, aldrig, aldrig skal vi acceptere kollapset ind i zionistiske agendaer. Sommerens debat afspejler, hvilke interesser, der er på spil.

Af Anna Wolf

En handleplan mod antisemitisme kom fra Justitsministeriet 25. juni som reaktion på "den oplussen i antisemitismen, som vi har set i Danmark efter Hamas' terrorangreb i Israel den 7. oktober sidste år" med henvisning til en rapport fra organisationen Det Jødiske Samfund (JS).

Her foreslår man højere straf for antisemitiske hadforbrydelser i særlige situationer og i tidsmæssigt og geografisk afgrænsede områder efter "politifaglig vurdering".

Desuden vil man fokusere mere på "den nye antisemitisme" (JS's udtryk), der genereres "ud fra en foragt for staten Israel" i kontekst af det igangværende folkedrab i Gaza, som hver dag bringer billeder af den israelske hærs og regerings umådelige brutalitet.

Endnu et angreb på muslimer
Den danske debat skriver sig ind i en international tendens, hvor de vestlige stater forsøger at demonisere og kriminalisere Palæstina-solidaritet ved at sammenstille anti-zionisme og kritik af Israel med racisme mod jøder.

Handleplanen er blevet forsøgt rammesat som en indsats mod diskrimination i det hele taget. Men det er forkert. Muslimer bliver slet ikke nævnt som gruppe, selvom de åbenlyst er udsat for racisme og had i Danmark.

Antisemitiske stereotyper har været med til at forme europæisk racisme fra gammel tid, og derfor er oplysning om og forskning i antisemitisme en vigtig del af antiracistisk arbejde.

Men i praksis er vi vidne til endnu et angreb på muslimer – et angreb, som måske er kamoufleret, men som står tydeligere frem i kontekst af den både retoriske og strukturelle dæmonisering af muslimer, som længe har kendetegnet dansk politik.

Det er nok på den seneste "ghettoliste" fra 2023, at vi kan vente at finde særlig bevågenhed over for "foragt for staten Israel". I aftalen gives der ikke nærmere betegnelse end "socialt udsatte områder" – som om der var en direkte sammenhæng mellem lav indkomst eller lavt uddannelsesniveau og antisemitisme.

Når det desuden kommer i kølvandet på flere magtfulde politiske profilers udfald dette år mod "indvandreres" uintegrerbarhed i Danmark, hvis de er fjendtligt indstillede over for Israel, bliver dynamikken tydelig: antisemitisme er noget, der sker ude i den "socialt udsatte" befolkning; islamofobi er derimod sanktioneret og legitimeret fra oven.

Antisemitiske hændelser

Handleplanen og de vestlige magthaveres narrativ om antisemitisme tjener et ideologisk formål, idet antiracistisk arbejde bliver splittet op.

JS' dokumentation af de mest grelle eksempler med hagekors og had til jødisk identitet bør ikke efterlade nogen tvivl om, at sådanne antisemitiske hændelser skal fordømmes som netop så

racistiske og farlige, som de er. Det samme skal fx antisemitiske konspirationsteorier.

Men danske politikere og JS giver antisemitisme særstatus. Det nævnes ikke, at hagekors jævnlige bruges i racistisk motiverede hadforbrydelser mod andre end jøder, som det fremgår med eksempel i politiets rapport om hadforbrydelser fra 2021.

Ej heller er man interesseret i at undersøge, hvordan højreradikale konspirationsteorier som fx 'den store udskiftning' implicerer både jøder og muslimer, eller at der også flourerer islamofobiske konspirationsteorier på internettet, som fx at en palæstinensisk diplomat skulle have givet Hitler idéen til at forfølge og udrydde jøderne.

Og mens der i JS' rapport med rette henvises til nazi-symboler som en udnyttelse af de mest traumatiske dele af jødisk historie, gives der ikke mange steder overvejelse til det palæstinensiske folks traumatiske historie specifikt i relation til Israel og den måde, hvorpå dette kollektive traume påvirker palæstinensere verden over i dette øjeblik.

Zionismen og de dobbelte standarder

Det er i sidste ende zionismens projekt, der fremmes.

Kritik af Israel skal ikke være antisemitisk hadtale og generaliseringer om jøder. Men det er dybt frustrerende at se, hvordan mainstreamen behændigt ignorerer den kontekst, det sker i.

Medier og magthavere i Europa og USA har i årtier inkorporeret og vedligeholdt det zionistiske lighedstegn mellem Israel og "jøder". Israels systematiske undertrykkelse kaldes vidt og bredt

en "konflikt" mellem palæstinensere og jøder.

Det fremstår desuden som selvfølgelig, at man i Folketinget bruger den definition af antisemitisme, som organisationen International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) har formuleret.

IHRA inkarnerer, fra sit navn til sine udtalelser, den zionistiske agenda. På sin hjemmeside giver den sine eksempler på antisemitisme, fx at:

"Nægte det jødiske folk dets ret til selvbestemmelse, f.eks. ved at hævde, at staten Israels eksistens er et udslag af racistiske ambitioner."

"Holde jøder kollektivt ansvarlige for Staten Israels handlinger."

Israel er altså både et fyrtårn for det jødiske folks selvbestemmelse og noget, der ikke må italesættes som forbundet med jødisk identitet. Sådant hjælper IHRA med at gøre Israel urørlig for kritik under dække af "Holocaust remembrance", og størstedelen af landene i det globale nord melder sig under fanen.

Byg solidaritet med palæstinenserne – og bred modstand mod racisme

Dette er den propaganda, der har fungeret i årtier, og Israel og dets støtter går i disse dage ekstra hårdt ind på fortællingen, fordi den er på usikker grund over for Palæstina-solidaritetsbevægelsen – og ikke mindst de mange jødiske aktivister, der er med i front.

Kritik af Israel er IKKE antisemitisme. Kampråbet "From the river to the sea!" er IKKE en tilskyndelse til folkedrab på jøder eller bosatte i Israel og IKKE et antisemitisk slagord. At argumentere

for én sekulær stat i Palæstina er IKKE antisemitisme.

Vi skal blive ved med at hævde disse pointer. Ingen etnisk eller religiøs minoritet eller nogen anden minoriseret befolkningsgruppe skal stilles kollektivt til ansvar for et regimes handlinger eller for terrorangreb. Ej heller skal en befolkningsgruppe hetzes yderligere under påskud af at bekæmpe racisme og diskrimination.

"Hvad der er sandt om racisme generelt er sandt om antisemitisme specifikt," skriver Jerusalem Declaration on Antisemitism i deres uddybende definition af antisemitisme.

For at bekæmpe alle de andre udtryk, racismen antager, må vi opbygge en bred, antiracistisk bevægelse. Det har Internationale Socialister arbejdet på i årtier, og det er så vigtigt nu som nogensinde. Vi vil derfor opfordre alle til at organisere mod racisme der, hvor man er. Man kan fx gå med i Racismefri By-grupperne i København, Odense eller Aarhus.

Desuden skal Palæstina-solidariteten, som politikere verden over forsøger at miskreditere, demoralisere og mistænkeliggøre, bide sig fast i samfundets rødder. Vi mener, at den skal forankres der, hvor vi har vores hverdag – på vores skoler og uddannelsessteder, på vores arbejdspladser, i vores foreninger og lokalområder.

Kun ved fælles kamp og modstand fra neden og ikke ved straf og mistænkeliggørelse ovenfra kan vi bekæmpe racismen og den imperialistiske verdensorden, som fodrer den.

Nasjonalismens gift og det internasjonale svaret

Det er statsborgerskapet som gir oss tilgang til rettigheter i dagens verden. Derfor er det viktig å forsvare retten til statsborgerskap. Selv om vårt mål må være en verden uten landegrenser, der det ikke finnes forskjeller mellom oss basert på hvilket pass vi har.

Innledning på Sosialisme Nedenfra i Oslo, juni 2024, af Mariette Lobo, internasjonal sosialist og sentralstyremedlem i Rødt.

Nasjonbygningen skjedde fra midten av 1800-tallet. Det var ikke tilfeldig at nasjonsbyggingen fant sted akkurat da. Det sammenfalt med fremveksten av kapitalismen. Nasjonsbygging og nasjonalisme er ideologisk innvevd i kapitalismen. Kapitalismen trenger nasjonalisme og nasjonalstater.

Kapitalismens drivkraft er profitt, noe som forutsetter konkurranse. Konkurranse om råvarer og markeder. Staten trengs for å tilrettelegge for utvinning av råvarer, produksjon og distribusjon til markeder. I form av infrastruktur, ved å trykke penger og ved å sikre kontinuerlig tilgang til arbeidskraft, som vedlikeholdes ved at arbeiderne har boliger, helsetjenester osv.

For at råvareutvinning, produksjon av varer og salg på markeder skal fungere trengs det også effektiv kommunikasjon. Derfor er det ikke bare behov for en stat, men en nasjonalstat med felles skriftspråk og et utdanningsystem. Skoler, som lærer folk dette språket og bygger en nasjonal identitet, som binder arbeiderklassen til «sin» stat. Det trengs ikke bare en stat, men en nasjonalstat og et nasjonalt fellesskap skapt gjennom nasjonalisme. Det vil si forestillingen om at «vi» har noe felles i «vår nasjon» som er annerledes enn andre, og at det er et historisk fellesskap bygget over lang tid. Under kapitalismen er det nødvendig at arbeiderklassen er lojal til sin egen nasjon. Slik at de bygger fellesskap på tvers av klasse i sin egen nasjon istedenfor å stå sammen som klasse på tvers av nasjoner. Og slik at de kan sendes ut for å drepe og selv dø for sin egen nasjon i krig mot arbeiderklassen fra andre nasjoner. Denne forestillingen om noe naturlig med nasjoner er falsk.

Akademikere med ulikt politisk ståsted har skrevet om at nasjonalisme ikke er noe naturgitt, men er skapt.

Mariette Lobo.
Foto: Einar Asiaksen / Flickr.

Kapitalismen behøver nasjonalstater

Kapitalismen behøver nasjonalstater og nasjonalisme i jaget etter profitt, og det har ulike konsekvenser. Vi blir fortalt fra vi er barn at folk i ett land har mer til felles enn folk i andre land, uavhengig av klasse. Og at de som hører til i et land har noe spesielt sammen, noe verdifullt og umistelig, som må beskyttes mot andre.

En av våre sentrale tenkere i den internasjonale sosialistiske tendensen, Chris Harman, har skrevet veldig godt om nasjonalisme og alle bør lese hans artikkel *The Return of the National Question*. Der skriver han blant annet at «Overalt er forskjeller i kultur eller levemåter større mellom de rike og fattige, eller mellom arbeidere og bønder, innenfor en nasjonalstat enn mellom folk fra samme klasse på ulike sider av nasjonale grenser.»

Chris Harman.
Foto: Flickr.

Nasjonalisme legitimerer opprustning, rasisme og konkurranse

Nasjonalisme knytter arbeiderklassen til én stat, til ett land. Som nevnt legger det grunnlaget for at unge kan sendes ut i krig for å forsvare «sin» nasjon. Men nasjonalismen har andre konsekvenser også. Verden er inne i en ny opprustningsspiral, og i Norge

har alle partier på Stortinget, inkludert Rødt og SV, stemt for enorme summer til opprustning. Over 1600 milliarder kroner over de neste 12 årene. Venstresidens partier, som skulle ha stemt imot dette, mener det er nødvendig for å forsvare nasjonalstaten Norge. Dette er penger som burde ha gått til velferd og klimatiltak.

En annen konsekvens av å binde arbeiderklassen til staten gjennom nasjonalisme er at det skapes et bilde av at vi har en økonomisk kake på deling i Norge, som vi alle har ansvar for å ta vare på sammen. Dermed kan man holde lønningene nede ved å si at det vil gå utover Norges konkurransevne hvis arbeiderne krever mer i de årlige lønnsoppgjørene.

En veldig alvorlig konsekvens av nasjonalisme er at det gir grobunn for rasisme ved å tegne et bilde av «oss» mot «de andre». Dermed kunne stater legitimere undertrykking av grupper som ikke passet inn i nasjonsbyggingen. Dermed kan flyktninger i dag beskrives som en belastning og en trussel, som må holdes ute. Og noen grupper til og med nektes et område å bo på, som palestinerne og kurderne.

Venstresida og det nasjonal spørsmål

Samtidig har vi stadig sett at grupper som selv undertrykkes av nasjonalisme, selv griper til nasjonalisme i sin motstand. Slik vi har sett med samene, og slik vi ser med palestinerne og kurderne. Nasjonalisme er undertrykkende, men tas også i bruk av undertrykte nasjoner i kampen for frigjøring. Nasjonalisme er et sammensatt fenomen, og når vi som sosialister skal forholde oss til nasjonalismens ulike sider i dag er det viktig å lære av hvordan sosialister har forholdt seg til dette sammensatte bildet tidligere.

Marx og Engels

Marx og Engels skrev som kjent: «Arbeidere i alle land foren dere». Denne ene setningen rommer en dyp forståelse av både arbeiderklassens avgjørende rolle i å kunne knuse kapitalismen og skape en sosialistisk verden, og av hvor viktig og nødvendig det er at den globale arbeiderklassen bryter med nasjonalistisk tankegods for å klare dette.

Marx så selv hvordan nasjonalismen i England gjorde at engelske arbeidere ble satt opp mot irske arbeidsinnvandrere. Han beskrev hvordan nasjo-

nalistiske ideer omgir oss hele tiden i vår hverdag. Han skrev: «motsetningsforholdet mellom engelske og irske arbeidere blir holdt kunstig i live og forsterket av pressen, prekestolen, kombladene - i korthet - med alle midlene som den herskende klassen har til rådighet.» (I dag ville vi brukt ord som trivallitteratur eller kiosklitteratur om det Marx viste til som kombladene på den tiden). Vi kan legge til at vi blir foret med nasjonalistiske ideer også på andre måter, ikke minst gjennom skole og kultur.

Marx mente at den engelske arbeiderklassen måtte støtte Irlands løsrivelse fra britisk styre. Det var riktignok et nasjonalistisk krav, men for ham var det vesentlig at Irland var en undertrykt nasjon. Han skrev: «Ikke av sympati med irerne, men som et krav som springer ut av den engelske arbeiderklassen. Hvis ikke vil den engelske arbeiderklassen for alltid være bundet til herskerklassen fordi de vil bli tvunget til å inngå en felles front med dem mot Irland.»

Lenin og Luxemburg

Lenin utviklet Marx sin tenkning om nasjonalisme videre. Sammen med Rosa Luxemburg og andre sosialister måtte de ta stilling til det nasjonale spørsmålet helt konkret fordi de sto midt oppe i det. De var ledende sosialister i en tid da det var bevegelser for nasjonal selvbestemmelse i blant annet Polen og Ukraina. Luxemburg var imot alle former for nasjonalisme, mens Lenin mente at man måtte ta stilling til hver situasjon for seg. Han støttet Polens og Ukrainas løsrivelse

fra det russiske storriket, men var tydelig på at arbeiderklassen måtte holde sammen på tvers av den undertrykkende og den undertrykte nasjonen.

Lenin mente at sosialister måtte støtte nasjonal selvbestemmelse av to grunner: Den ene er for å motvirke reaksjonære ideer i arbeiderklassen i den undertrykkende nasjonen. Den andre er at hvis arbeiderklassen i den undertrykkende nasjonen forsvaret selvbestemmelse av en undertrykt gruppe eller nasjon vil man svekke sin egen herskerklasse og dens støttespillere i andre land. Selv om det er vanskelig å se for seg dette i dagens situasjon i Midt-Østen, kan vi prøve å tenke hva disse to begrunnelsene fra Lenin kunne ha betydd for palestinerne og vår felles kamp mot imperialisme hvis det var en sterk bevegelse i Israel som støttet palestinerne kamp.

Selv om Lenin så kampen for nasjonal selvbestemmelse som en viktig politisk kamp, var han klar når det gjaldt alles dens begrensninger. En nasjon som river seg løs fra en undertrykkende nasjon vil dyrke sin egen nasjonalisme og få sin egen herskerklasse, som igjen vil undertrykke arbeiderklassen i den nye nasjonen - fordi vi lever i en kapitalistisk verden. Han advarte derfor mot å dyrke «nasjonal kultur» og skrev: «Bekjempe all nasjonal undertrykking? Ja, selvsagt! Kjempe for enhver form for nasjonal undertrykking, for «nasjonal kultur» generelt? Selvsagt ikke!»

Dette er en forkortet utgave af en artikel på socialister.dk

Socialister har historisk set alltid forholdt sig til nationalismens karakter, og det er viktig erfaring når det kommer til den palæstinensiske frihedskamp.
Foto: Montecruz Foto.

Interview med en klimaaktivist

Socialistisk Arbejderavis har talt med klimaaktivisten Jakob, som har været aktiv i Den Grønne Ungdomsbevægelse og Extinction Rebellion i Odense. Jakob studerer på SDU, hvor han har været med til at oprette Klimahaven.

Af Asbjørn Valhøj.

Saa: Hvor længe har du været aktiv klimaaktivist, og hvor?

Svar: Jeg har været aktiv i ca. 4 år, hvoraf de to år har været under corona (hvor der ikke skete særlig meget aktivisme). Jeg har altid haft lyst til at lave klimaaktivisme, fordi jeg gennem mine forældre blev socialiseret med et fokus på at leve bæredygtigt og klimavenligt. Men først

da jeg til en Fridays For Future demonstration i 2019 blev spurgt om jeg havde lyst at være med, fandt jeg vejen ind i aktivismen.

Saa: Hvad fik dig til at blive aktiv?

Svar: Jeg kunne se, hvor akut der var behov for handling, og at politikerne ikke ville ændre noget uden et ordentligt spark i røven. Det med at blive spurgt direkte om, jeg havde lyst til at være med, viste sig at være noget af det vigtigste for at komme over "start modstanden".

Saa: Der har i klimabevægelsen længe været diskussioner om de rette taktikker: civil ulydighed, parlamentarisme, forbrugspåvirkning, direkte aktion, etc. Hvad er dine holdninger?

Svar: Jeg tror at vi har brug for

næsten alle aktivistiske taktikker. Det vigtigste er ikke hvilken metode man bruger, men hvornår man bruger hvilken metode. Hvis metoden er urimelig i forhold til den pågældende sag, vil det være svært for mange at tage budskabet seriøst. Dog bliver alle tiltalt på en anden måde. Det bedste er nok at have en værktøjskasse med forskellige taktikker.

Saa: Hvad er de største udfordringer for klimabevægelsen i dag?

Svar: Vi har en stor udfordring, med at vi er for få hænder med for mange opgaver. Nogle gange føler jeg også at vi taber vores fokus på kernesagen, da der er flere og flere "vigtige" kriser som overlapper.

Saa: Vi mener, at klimakampen er uløseligt forbundet med kampen

mod kapitalisme, racisme, og anden undertrykkelse. Hvad er din holdning til det?

Svar: Jeg er helt enig, hvis vi ikke kan løse disse udfordringer, kan vi heller ikke løse klimakrisen. De fleste kriser står i en tæt sammenhæng med kapitalismen.

Saa: Hvilke råd vil du give én, der lige er blevet aktiv som klimaaktivist?

Svar: At lægge perfektionismen til side og bare kaste sig ud i det. De andre aktivister virker ofte som om de altid har styr på det de laver. Realiteten er dog at de fleste aktioner er så forskellige, at man ofte starter helt forfra og skal udvikle nye strategier hele tiden. Alle kaster sig hele tiden ud i nye situationer.

Jakob Hansen.
Foto: Eget.

Klimaklummen:

Klimaaktivisme: Del 1

I Klimaklummen vil vi hen over efteråret beskæftige os med klimaaktivisme. I første del vil vi se på humanøkologen og klimaaktivisten Andreas Malms *How to Blow Up a Pipeline: Learning to Fight in a World on Fire* (2021).

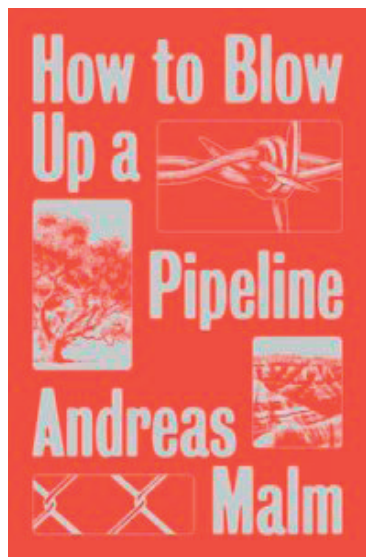
Af Marin Karlsson Pedersen.

Malms intervention i klimabevægelsens diskussion om taktiske redskaber

Malm har selv beskrevet bogen som et produkt af 2019, hvor klimabevægelsen var på sit højeste, ledet af bevægelser som Fridays for Future og Extinction Rebellion.

I bogen leverer Malm et forsvar for "klimatage", dvs. klima-sabotage i form af ødelæggelse af privat ejendom som olie- og gasrørledninger eller kulværker. Malms bog skal ses som en intervention i en diskussion i klimabevægelsen på daværende tidspunkt, som fortsætter i de mere mainstream bøger om klimaaktivisme som Dana Fishers *Saving Ourselves* (2024), og som havde fokus på brugen af civil ulydighed eller ikke-voldelig direkte aktion til at fremme samfundsmæssig forandring. Det var især XR, som var og er ideologisk og praktisk bannerfører for brugen af denne aktionsform.

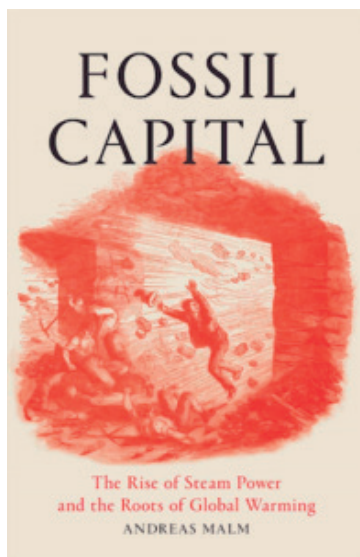
Malms pointe er ikke, at ejendomsødelæggelse skal erstatte eller er vigtigere end civil ulydighed, men derimod at denne aktionsform *ikke på forhånd* kan udelukkes som et nødvendigt redskab i klimakampen.

Jeg vil fremhæve to grunde: den ene kommer fra Malms analyse af de historiske erfaringer fra sociale kampe, og den anden fra hans analyse af den fossile kapital.

Den radikale flanke og ejendomsødelæggelse

Ifølge Malm har sociale bevægelser som Suffragetterne i Storbritannien (kvinders kamp for stemmeret), Borgerrettighedsbevægelsen i USA mod raceadskillelse, samt ANC og kampen mod apartheid i Sydafrika alle haft en "radikal flanke", som har praktiseret former for ejendomsødelæggelse. Denne flanke har ikke været i opposition til, men, ifølge Malm, været relateret til de respektive bevægelseres større masse af aktivister, som har praktiseret ikke-voldelig civil ulydighed. Denne dynamik mellem en radikal flanke og en mere moderat massebevægelse har for Malm været en af

de helt afgørende grunde til, at disse bevægelser lykkedes med at få opfyldt deres krav og skabe progressiv samfundsforandring. Flanken har bl.a. været med til at presse magthaverne, især i det politiske system, til at forhandle med den mere moderate del af bevægelsen.

Historien fortæller os altså, ifølge Malm, at en "eskalering" af klimaaktivismen i form af ejendomsødelæggelse af eksempelvis fossil infrastruktur på et tidspunkt vil være nødvendig. Men hvordan det skal ske og hvornår, er en del af de svære strategiske overvejelser, som klimabevægelsen står over for.

Lad os ramme den primitive fossilkapitals profit

Men at det må ske, er ikke kun fordi de historiske erfaringer fra sociale kampe fortæller os det. Det følger også for Malm af det

faktum, at vi må ramme den "primitive fossile kapital" – den fraktion af kapitalistklassen, som direkte profiterer af produktion og salg af fossil energi (den fossile og petrokemiske industri) – der, hvor det gør mest ondt: profitten.

Her kan vi se, hvorfor denne aktionsform også relaterer sig til hans historiske analyse. I værket *Fossil Capital* (2016) analyserer han sammenhængen mellem kapitalismens opståen og udvikling i England og energi-overgangen fra især vand til kul. Hvad han kommer frem til er sigende: det var ikke fordi kul var billigere end vand, men derimod fordi det relaterede sig til magt og profit. På den ene side var det på daværende tidspunkt nemmere at tage privat ejerskab og kontrol over kul end vand, som var en mere "fælles ressource". På den anden side var det også nemmere at kontrollere arbejderne i kraft af den centra-

lisering af produktion, som kul forudsatte.

Denne historiske analyse trækkes ind i nutiden for Malm. Selvom vi ser, at prisen på vedvarende energi falder og er konkurrencedygtig med fossil energi, ændrer det ikke ved, at den primitive fossilkapitals høje profitabilitet fortsætter, og er udslagsgivende for dennes fortsatte ekspansion. Der er simpelthen for mange penge at tjene på investering i fossil kapital. Det er altså ikke "kampen for prisen", som er det afgørende, men derimod "kampen mod profitten".

Malm åbnede op for en vigtig diskussion om, hvad klimamodstand kan eller må indebære. Vi vil i næste klumme se på nogle af de kritikpunkter, som er blevet rejst af især økosocialister.

Dette er en forkortet udgave af en artikel på socialister.dk

Extinction Rebellion i Sverige udfører ikke-voldelig direkte aktion.
Foto: Flickr / GoodOne AB.

At læse det nye menneskes fødsel

Jean Genet og den palæstinensiske modstandskamp

I efteråret 1970 rejste den franske forfatter og dramatiske, Jean Genet, til Jordan efter invitation fra den Palæstinensiske Befrielsesorganisation, PLO, for at besøge de palæstinensiske flygtningelejre i Amman.

Af Anna Wolf

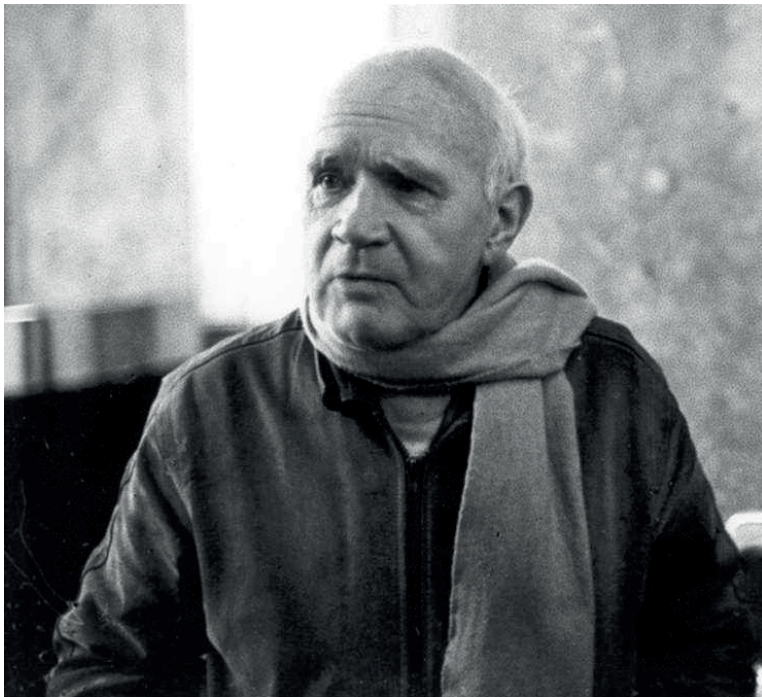
En blodig udmattelseskrig rasede i Mellemøsten, udløst af Seksdageskrigen i 1967, hvor den israelske stat besatte og annekterede Golanhøjderne i Syrien, Vestbredden i Jordan samt Gazastriben og Sinai-halvøen, der hørte til Egypten. Krigshandlingerne mellem Israel på den ene side og Jordan, Syrien og Egypten på den anden skulle vare langt ind i 1970'erne og være med til at forme det trængte Palæstina-kort, vi kender i dag.

Midt i dem stod PLO og det palæstinensiske folk, og de var ikke støttet af de arabiske reaktionære regimer i den territoriale krig, for deres nationale projekt var af en revolutionær karakter. I september 1970 var det ikke Israel, der var den umiddelbare fjende, men det jordanske kongeriges styrker, som nedslagtede de palæstinensiske oprørere.

Det var blandt disse oprørere og guerillagrupper, kaldet *fedayeen* (arabisk for "dem, der ofrer sig selv") at den knap 60-årige Genet i stedet for et kort besøg i flygtningelejrene endte med at tilbringe et halvt år og siden komme tilbage flere gange. Hos dem og sammen med dem observerede han, hvad han så som det nye, revolutionære, arabiske menneske blive født, en ny bevidsthed opstå.

Genet var selv en rebelsk skikkelse og blev i de sidste 20 år af sit liv tæt affilieret med forskellige oprørsgrupper og kampen mod racisme. Han blev født i Frankrig i 1910 af en fattig mor og havnede hos en plejefamilie. Fra helt tidligt synes han at have haft en modstand i sig, et oprør mod både de bløde og hårde autoriteter i det franske samfund, en blank afvisning af det etablerede og det borgerlige. Gennem sin barndom og ungdom og frem til han var i 30'erne, var han konstant inde og ude af først straffekolonier for ungdomskriminelle, siden fængsel. Hans kriminalitet var primært tyveri og "usædelighed". Han var homoseksuel og skjulte det ikke – hans debutroman, skrevet i fængsel i 1942 og udgivet efter 2. verdenskrigs afslutning, skildrer en social og seksuel underverden, hvor vold og begær hersker.

I slutningen af 1940'erne blev han benådet og kom ikke i fængsel igen. Han har sagt i et interview hen mod slutningen af sit liv, at han følte, at han havde "udtømt"

Jean Genet i 1983.
Foto: Hans Koechler.

fængslets verden i sin søgen efter erfaringens grænser. Dette går også gennem hans virke som kunstner; han "udtømte" og forlod romankunsten i 1950'erne og skrev herefter teaterstykker, indtil han helt forlod fiktionens verden i 1960'erne og begyndte at skrive mere essayistisk og ikke mindst engagere sig politisk; i oprøret i Paris i maj 1968, med the Black Panthers i USA ind i 1970'erne, og ikke mindst i solidariteten med palæstinenserne frem til sin død i 1986.

Genets had til det officielle Frankrig, som forsøgte at disciplinere ham i skolen, i straffekolonien, gennem sproget og i retssystemet, kom først til udtryk

som fantasier om landets nederlag under 2. verdenskrig og siden mere reflekteret politisk som en antiimperialistisk kritik. I sin første reportage fra Palæstina, *Palæstinenserne*, skriver han om israelernes terror:

"Hvilken europæer kan det røre?" Franskmandene terroriserer, dræber araberne i Nordafrika, befolkningen på Madagaskar, i Indokina, den sorte befolkning i Afrika. England gør det samme andre steder. Belgierne også. Holland i Indonesien, Tyskland i Togo, Italien i Etiopien og Tripolitania, Spanien i Marokko, Portugal, vi ved nok hvor. Zionisterne er skyldige og hele Europa skyldig i Zionisme."

Genet var fuldt bevidst om de ting, som stadig i dag, efter mere end et halvt århundredes propaganda, udgør oplysningskampagner i Palæstina-solidaritetsbevægelsen: palæstinenserne panarabiske tilhørsforhold, det zionistiske projekt, briterne og Balfour-deklarationen, amerikanernes overtag og Israel som en udpostering for den vestlige imperialisme. Han kalder Israel "et blåt mærke, en blodudtrædning på den muslimske skulder" – det var "nødvendigt" bogstaveligt at trække muslimsk blod for at oprette det.

Isamværet med de unge *fedayeen* observerer Genet, hvordan en revolutionær bevidsthed går fra at være en idé født af en materiel situation til atter at materialisere sig i form af en social væremåde, der skitserer det nye menneske og det nye samfund.

"Palæstinenserne lever". De vil finde tilbage til Palæstina, men efter en lang omvej, som måske tvinger dem til at lave eller fremtvinge en revolution i hele den arabiske verden," skriver han og videre: "Et nyt menneske vil måske se dagens lys i Mellemøsten, fedayeen udgør i mine øjne en skitse til og forløber for dette menneske."

Drømmen om Palæstina er måske nok en nationalisme, men *fedayeen*'s vej til deres forjættede land er revolutionens. Den unge palæstinenser på dette tidspunkt det fremmeste revolutionære subjekt.

Der er noget tindrende og dragende over beskrivelsen af atmosfæren og energien i fedayinernes samvær:

"På baserne kunne måden at dele te, brød og smøger på minde om en verden overstrøet med socialisme. Dem som ved tilfældets nåde befandt sig dér var unge mennesker som under træerne for en kort stund undslap fjendens trussel, de overordnede ordrer, men også kamphandlingernes strenghed. Diskussionerne under stjernerne, og det at sove, spise og ryge under dem, var som at deltage i en kåd fest over for de jordanske soldaters strenghed og israelernes hårdnakkede handlekraft, en måde at give fanden i det hele, lattermildt."

De undertrykte festival er under udfoldelse. Revolutionen er i sproget, der bliver klart og præcist og smider de overflødige positurer og optrædener af sig, i fagter, der formes af en "smidig, fleksibel krigsførelse", i bevægelse, der både bryder den militæriske takt og den "lidt bedagede ædelhed", som Genet mener at observere i dele af den arabiske maskulinitet.

Det revolutionære er en eksistens i verden, der har sin egen dynamiske poesi. Som han skriver indledende i *I nærheden af Ajloun*: "Ansigt og kroppe står åbne for dem, som kan læse." – ikke som eksotiske objekter fra en fremmed kultur, men som et broder- og søsterskab, han kan komme til at kende.

Man skal ikke forveksle de dragende glimt af det nye menneske eller drømmen om det frigjorte samvær med idealisme hos Genet. Det nye menneske er ikke et ideal, men en proces, og det frigjorte samvær er en situationsbestemt følsomhed for, hvordan dynamikker, man tror fastlåste og naturbestemte, kan ændre sig på kort tid.

Jean Genet var optaget af ekstremer, af dualitet og sammenstød og ikke af synteser, kompromiser eller løsninger. Som skribent er han altid i gang med at destabilisere verden, at stille sig der, hvor de voldsomme gnidninger og løsrivelser sker.

Over for systemets brutalitet det være sig historien, zionismen eller "maskinens autoritet over det menneske, som betjener den" stiller han altid volden, det han ser som selve livets vold. Det er en provokerende tanke for mange. Men for Genet er spiren, der bryder den hårde jord og fedayeen, som skyder på traditioner og fjender, del af samme drift.

Teksterne *Palæstinenserne*, *I nærheden af Ajloun*, *Vold og brutalitet og mange flere kan læses i samlingen Det kriminelle barn fra forlaget OVO press, 2021.*

Kvindelige palæstinensiske fedayeen i 1970'erne.
Foto: Wikimedia Commons.

Kapitalisme og mental lidelse

Som socialister må vi se mentale lidelser i kontekst af det politiske system, de opstår i – nemlig kapitalismen.

Af Carla Naur Nørremølle

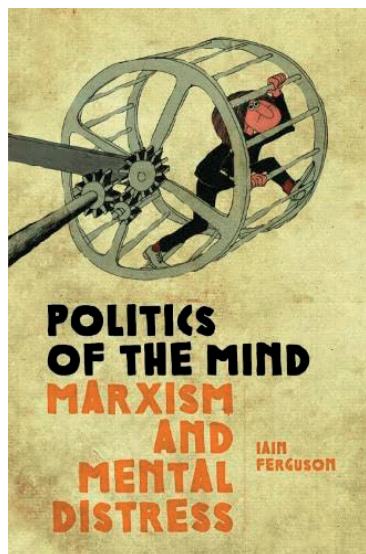
At mentale lidelser som stress og depression er blevet folkesygdomme, er en efterhånden velkendt og ofte gentaget påstand. Forsøg på forklaringer er mange og varierer mellem alt fra sociale medier til neoliberalisme til "overfølsomme unge". Som socialister må vi se mentale lidelser i kontekst af det politiske system, de opstår i – nemlig kapitalismen. I bogen "Politics of the Mind – Marxism and Mental Distress" beskriver den britiske socialist Iain Ferguson, hvordan kapitalismen forårsager og forværrer mentale lidelser – denne artikel opsummerer de vigtigste pointer.

Verdensomspændende epidemi af mentale lidelser

Ifølge foreningen Bedre Psykiatri opfylder hver tiende dansker kriterier for mental sygdom og 25% af alle henvendelser i almene lægepraksisser vedrører psykiske problemer. På verdensplan vurderer World Health Organisation at 350 millioner mennesker lider af depression og i EU har 27% af 18-65 årige haft en mental lidelse inden for det sidste år. Det er ingen overdrivelse at sige, at vi lige nu oplever en verdensomspændende mental epidemi. Mental lidelse er en term, der her dækker over psykiske lidelser og sygdomme som depression, angst og skizofreni. Det dækker ikke over medfødt neurodivergens som autisme eller ADHD. Mentale lidelser er som udgangspunkt ikke noget som mennesker fødes med, men i stedet noget som opstår i løbet af livet som reaktion på noget. Som det ses af ovenstående tal er mental lidelse i stigende grad en reaktion på den verden, vi lever i – men det er sjældent verden, der bliver set på, når det kommer til at behandle mentale lidelser.

Den biomedicinske model

Når man skal forstå og behandle mentale lidelser, kan dette ske ud

Iain Fergusons bog kan købes på modstand.org.

fra flere forskellige forklaringsmodeller, hvor én især er dominerende i nutidens samfund – nemlig den biomedicinske model. I denne betragtes mentale lidelser som sygdomme eller dysfunktioner i kroppen. Man ser lidelsen som et objekt som kan findes, diagnosticeres, og dernæst kureres eller påvirkes via medicinering eller andre medicinske metoder. Den biomedicinske model er opstået ud af en tendens til at ville "naturvidenskabeliggøre" mentale lidelser, hvilket indebærer at se bort fra årsagen til lidelse, for i stedet at fokusere på det rent observerbare. Tendensen kan særligt ses i American Psychiatric Associations udgivelse "Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders" (forkortet DSM), som i dag betragtes som en slags bibel over for mentale lidelser. I DSM listes og beskrives forskellige mentale lidelser, og manualen har stor betydning for, hvordan man globalt forstår og behandler disse. Manualen har også stor betydning for psykofarmaka-industrien, idet meget medicin bliver produceret til at skulle behandle de specifikke mentale lidelser som DSM beskriver. Denne forbindelse mellem manual og medicin forstærkes af, at cirka halvdelen af fagpersonerne bag DSM har eller har haft finansielle bånd til psykofarmaka-industrien.

Kritik og alternativ forskning

Den biomedicinske model er dominerende, men også ofte kritiseret. Flere forskere har vist, hvordan denne forklaringsmodel lægger overdreven vægt på biologiske og genetiske årsager til mental lidelse og overser sociale og materielle årsager. Med den biomedicinske model placerer man årsagen til mental lidelse hos individet og ser bort fra hvilke ydre faktorer der påvirker per-

soners mentale tilstande. Først i begyndelsen af 2000'erne skete der et paradigmeskift i psykiatrisk forskning, hvor man har bevæget sig væk fra kun at kigge på det medicinske til at fokusere på mentale lidelser som meningsfulde svar på svære omstændigheder. Med andre ord, er det først herfra, at forskere for alvor har anerkendt, at et menneskes omgivelser og livsvilkår kan føre til mental lidelse. De fleste forskere er dog stadig langt fra at pege på, hvilke systemiske forandringer der skal til for at ændre grundlæggende på dette.

Marxistisk forståelse af mental lidelse

Iain Ferguson foreslår et radikalt alternativ til den biomedicinske model – nemlig en marxistisk model for forståelse af mentale lidelser. Han skriver, at mental lidelse med denne skal forstås som noget der opstår i en historisk kontekst, og som er forbundet til menneskers materielle behov. Derudover skal mental lidelse forstås dialektisk, som noget der opstår i forholdet mellem individ og samfund, hvor individerne ikke kun påvirkes af, men også kan påvirke samfundet omkring dem. En af Fergusons hovedpointer er, at det kapitalistiske system vi lever i, er ansvarlig for de overvældende niveauer af mental lidelse verden over. Og at i et andet system baseret på socialisme, ville niveauerne af mental lidelse falde markant. Han viser, hvordan der i England er en tydelig sammenhæng mellem klasse og mentale lidelser. Denne pointe gælder også i Danmark. Ifølge Psykiatrifonden er der en klar sammenhæng mellem uddannelsesniveau og psykisk sygdom, således at psykisk sygdom oftere forekommer blandt personer med den kortere uddannelse end blandt personer med længere uddannelse. Derudover

Foto: Flickr.

har minoritetsgrupper generelt dårligere psykisk helbred sammenlignet med resten af befolkningen. Alt dette viser at mentale lidelser ikke er noget som rammer tilfældige individer, men i stedet noget som især opstår hos bestemte klasser i samfundet. Hvis vi ignorerer klasseperspektivet i spørgsmål om mentale lidelser, er vi blinde for, hvordan disse lidelser opstår og kan modvirkes.

Profit før mental sundhed

Den biomedicinske model er ude af stand til ordentligt at forklare eller behandle de stigende niveauer af mental lidelse på verdensplan. Stress alene koster det danske samfund cirka 14 mia. kr. om året i form af sygefravær, tidlig død og udgifter til sundhedsvæsenet, og dårligt arbejdsmiljø koster hvert år samfundet over 60 mia. kroner i bl.a. sygedagpenge og tabt arbejdsfortjeneste. Så hvorfor holder vi som samfund fast i den biomedicinske forklarings- og behandlingsmodel, når den kritiseres bredt og forskningen peger på alternative forståelser? Svaret ligger i, at den biomedicinske model, er den forklaringsmodel, der

tjener det kapitalistiske system bedst. Den herskende klasse har ingen interesse i at se på strukturelle og systemiske problemer som årsager til lidelse. De store psykofarmaka-producenter har stærke økonomiske interesser i at fortsætte med medicin som den mest oplagte behandlingsmetode på forskellige mentale lidelser. Og endeligt vil den herskende klasse påstå at der ikke er ressourcer til at arbejde socialt og strukturelt med mentalt helbred frem for medicinsk.

Hvad kan vi gøre som socialister?

De kapitalistiske stater er interesserede i profit snarere end mental sundhed, og til dette tjener den biomedicinske model formålet. Som socialister må vi modarbejde individualiserede forklaringsmodeller på mentale lidelser og i stedet pege på det kapitalistiske system som den primære årsag. Ved at organisere os kan vi kæmpe mod magtesløsheden ved individuel mental lidelse, og i stedet kæmpe sammen for en anden verden.

Faglig kamp er vejen til psykiatri der ikke er drevet af profit. Her sygeplejestrejken i 2021. Foto: Carsten Lorenzen/DSR

Serie:
Arbejderbevægelsens historie,
set med revolutionære øjne

Del 26:

Arbejderflertallet

SDs politik var gået fra "produktionsmidlernes overgang til samfundseje - socialisme" i 1913 programmet, til at "sætte grænsen til ejendomsrettens udøvelse under hensyn til almenvellet" i 1961 principprogrammet. Men mantraet, når partiet blev kritiseret for få og små resultater, forblev, at man ikke havde flertallet.

Af Freddie Nielsen

I november 1966 ændrede det sig i princippet. Ved valget 22. november, gik SD nok 7 mandater tilbage, men SF vandt 10, og fordoblede sit mandattal til 20.

Det første arbejderflertal i Danmark var en realitet. Langt om længe. Men resultatet var at SD og SF, på mindre end 13 måneder, satte det hele over styr. Nu kan socialismen selvfølgelig ikke indføres gennem Folketinget, men end ikke små forbedringer hentet fra partiernes programmer blev det til.

Og selv om SF blev gjort til syndebuk, må det konstateres at SDs mangeårige argument var rent mundsvejr. End ikke deres eget, eller dele af deres eget program ønskede de at gennemføre, hvis det skulle ske med SFs stemmer. Den såkaldte Krag-doktrin.

SD ville hellere tryne SF, mens SF med Aksel Larsen i spidsen mest ønskede bare at få lov til at være med.

I 1969 udgav VS-forlaget Røde Hane en antologi, "Arbejderflertallet", her hed det indledningsvis: "Tilegnet Aksel Larsen »vor tids største taktiker«, der på sit livs højdepunkter i 1945, i 1956 og i 1966, aldrig har forsømt at få det mindst mulige ud af situationen."

Boligforliget 1966

SDs tilbagegang fortsatte tendensen fra kommunalvalget tidligere på året. Det var en protest mod SDs samarbejde med de borgerlige, og især at de i begyndelsen af 66 indgik et boligforlig, der over 8 år ophævede det regulerede boligmarked til et frit boligmarked, dvs. huslejer på markedsvilkår.

Forligspartierne bildte hinanden ind, at markedet kunne løse boligproblemet. Argumentet er fremført gang på gang, men har aldrig kunnet bevise sin værdi. Derimod betød forliget en enorm pengeoverførsel fra lejere til ejere.

Forliget mødte stor modstand, også fra SDere som f.eks. de ledende folk i lejerbevægelsen, og selvfølgelig også fra SF. Derfor var en fremgang for SF også ventet, men at den førte til et arbejderflertal, kom nok bag på mange, og var heller ikke noget SD-toppen var glade for.

I begyndelsen fastholdt J.O. Krag, at regeringen ikke ønskede at gennemføre noget, hvis det alene skete på SF-stemmer. Men dét medførte protester fra dele af fagbevægelsen, og krav om, at SD skulle bruge flertallet.

Krag-doktrinen falder

Selv om højrefløjen med Per Hækkerup i spidsen ikke kunne lide det, endte Krag med at indlede forhandlinger med SF. Det var i den anledning, at han udtalte de berømte ord: "Man har et standpunkt til man tager et nyt."

Et er så forhandlinger og aftaler. SD opstillede et regeringsprogram, som SF lovede at støtte, men meget imod Aksel Larsen og højrefløjens vilje, sagde SF-flertallet nej til at deltage i regeringen. Noget helt andet er så, hvad der kom ud af det.

Og dét må siges at være meget lidt. SDs skattereform med kilde-skatten blev gennemført. Kilde-skatten betød, at lønmodtageren, når kronen var tjent, fik trukket skatten med det samme, og kun udbetalt restbeløbet. Hidtil havde man fået hele lønnen ud, og så selv indbetalt skatten i rater.

Kildeskatten var ikke noget større stridspunkt, det var da også den efterfølgende VKR-regering, der implementerede den. Derimod var skattefradraget – det at man havde fradraget for den skat man betalte året før – noget som SF havde stået hårdt på at få afskaffet. Men SD havde allerede op til valget rykket sig, så det var en billig sejr.

SF under åget

Det var her, at Per Hækkerup udtalte, at nu havde SD fået SF under åget. Og det havde man. Da de borgerlige truede med at stemme imod finansloven, følte afrustningspartiet SF sig tvunget til at stemme for loven, inklusiv militæruddgifter, for at redde regeringen. Det samme var tilfældet med momsloven, som SF var arg modstander af, og at arbejdsanvisningen blev taget fra fagbevægelsen og lagt i den

statslige Arbejdsformidling. Begge dele var SF med til at stemme igennem i deres iver for at bevare SD-regeringen.

I sommeren 67 vandt venstrefløjen HB-flertallet i SF, de kunne dog ikke styre folketingsgruppen, især højrefløjen, når den lovede Krag støtte uden at spørge i partiet først. Det skete ikke mindst i november 67. Storbritannien devaluerede, og regeringen besluttede at følge GB noget af vejen. Men en devaluering ville medføre inflation, og dermed udløse dyrtidsportioner.

Regeringen ville så indefryse (udslette) to portioner, der stod til udbetaling i januar 68. Det var et indgreb i den OK som LO og DA havde indgået i foråret. LO, tjenestemandsoverenskomsten (FTF) og SF's højrefløj accepterede det, men SF's HB sagde nej, og blev fulgt af 8 folketingsmedlemmer.

Dog holdt kun 6 stand efter at Krag gjorde det til et kabinets-spørgsmål, og udskrev valg, da forslaget faldt.

SF splittes

SD arbejdede på at svække SF, og det lykkedes. SF var knækket og blev splittet. På kongressen i december forlod venstrefløjen partiet, og dannede dagen efter Venstresocialisterne (VS).

På få uger lykkedes det VS at gøre sig opstillingsklar, og selv om det var på et hængende hår, kom partiet i Folketinget med 4 mandater ved valget i januar 68, mens SF mistede 9 og SD 7, og VKR-regeringen – første borgerlige regering i 15 år – kom til.

Så meget for det arbejderflertal. SD ville hellere smadre det end risikere at skulle gennemføre sin politik på venstrefløjens stemmer. SD havde også noget at kæmpe for. I hovedstaden var partiet fra 1956-67 gået tilbage fra 60.000 til 35.000 medlemmer.

VS' dannelse fandt egentlig sted på et sært tidspunkt. Det skete i en periode uden voldsomme kampe. De fleste arbejdere manglede selvtillid, og kritiserede VS for at vælte arbejderflertallet, hvor de havde parkeret håbet.

Men regeringssamarbejdet var en bremseklo. 1967 var OK år, og ganske vist blev arbejdstiden nedsat med 1½ time, efter en kraftig produktivitetstigning. Ellers var det småt. De gamle fjender fra ølstrejken, LO og Holger Foss, opfordrede hånd i hånd

Poul Dam og Morten Lange fra SF's højrefløj, har været til møde i statsministeriet

Pressemøde efter VS's dannelse. Bl.a. ses Hanne Reintoft, Willy Brauer, Erik Sigsgaard og Preben Wilhjelm

til tilbageholdenhed af hensyn til regeringen.

Lidt sent brud

VS kom til at stå ret alene, og radikaliteten var begrænset. F.eks. stillede partiet op til valget i 68 på SF's program, som man mente at SF selv var løbet fra.

Det ville have været en stor fordel for arbejderklassen, hvis nogen allerede i 1956 havde brugt opbruddet i stalinismen til et virkeligt brud. I stedet fik vi SF, der nok brød med stalinismens ydre sider, afhængigheden af Moskva og kadaverdisciplinen. Men man fortsatte folkefrontslinjen og en opfattelse af, at det ikke var arbejderklassens selvaktivitet og organisering, der var det vigtigste, men derimod et parti der kunne styre klassen og handle på vegne af den. Og det i en form, der var

orienteret efter parlamentet og samarbejde med et SD, der absolut ikke ønskede det.

DKP eksisterede fortsat, men var heller ikke noget alternativ. Partiet havde fastholdt rigtig mange af sine faglige bastioner, og forsøgte at udbygge dem. Men for DKP betød faglig styrke primært flere bestyrelsesposter.

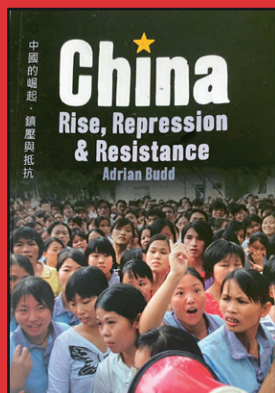
Omkring arbejderflertallet var deres position knap så forståelig. DKP støttede det – det var jo noget i den stil, de havde søgt i årevis, dog med sig selv i en større rolle – men i december 67 var de i problemer. På den ene side var de aktive modstandere af dyrtidsindgrebet, men omvendt kritiserede de samtidig de senere VS'ere for at bryde arbejderflertallet. Selv om det jo ret beset var SD, der ødelagde det.

Modstand.org

Bøger til socialister og anti-kapitalister

Alle plus porto hvis de bestilles over modstand.org

Alternativt kan du købe dem i din lokalafdeling og spare portoen

Adrian Budd: *China - Rise, Repression & Resistance*

120 kr.

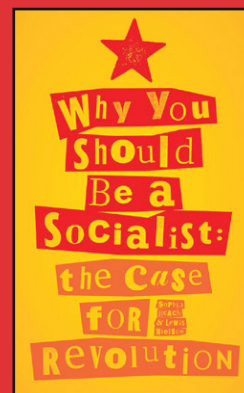
Imperialismen i dag og krigen i Ukraine

20 kr.

Morten Thing: *Israel, et mislykket samfund, en mislykket stat*

100 kr.

Beach & Nielsen: *Why you should be a socialist*

70 kr.

International Socialism 183

60 kr.

FEM I FESTIVAL

30. august - 1. september i Ungdomshuset i Odense

Talk: Sexistisk kultur kræver kollektiv modstand

Lørdag d. 31. aug. kl. 10-11

Free Palestine Digte, talks og musik

Lørdag d. 31. aug. kl. 16-17

Internationale Socialisters Sommertræf
17. august kl. 11-22 i Odense

FÆLLESINITIATIVET

MOD RACISME

OG DISKRIMINATION

Landskonference
28. september kl. 11-19 i Odense

MARXISME 2024

15.-16.
NOVEMBER

Christianshavns
Beboerhus,
København

Arr. Internationale Socialister

Læs mere:

Møder i Internationale Socialister

Møderne er åbne for alle interesserede. Se de seneste opdateringer på socialister.dk/moeder

København

Mødes hver torsdag kl. 19.30 i lokale 'Store Bjørn' på Christianshavns Beboerhus, Dronningensgade 34. For mere info kontakt ISU på 20 34 35 13.

22/8: Fagforening og fagbureaukrati

29/8: Time to get organised: Moderne fascisme i England og Frankrig

12/9: Hvad er EU i dag?

19/9: Moderne revolutioner: Solinarnosc i Polen 1980-81

26/9: Hvorfor er den revolutionære venstrefløj så svag? Del 1 af 3

Odense

Mødes hver tirsdag kl. 19.00 i Ungdomshuset, Nørregade 60. Kontakt Jens, 2426 8023 for mere info.

20/8: Hvorfor støtter vi den palæstinensiske modstand, og hvordan kan vi gøre det?

27/8: Er vi på vej mod en ny, global økonomisk nedtur?

3/9: Revolutioner i moderne tid: Hvorfor kom der ingen revolution efter 2. verdenskrig?

10/9: Hvorfor skal du også være socialist og revolutionær?

17/9: Hvordan kan vi stoppe den fossile industri?

24/9: Fremdrift, undertrykkelse og modstand i Kina.

Aarhus

Mødes, med mindre andet angives, tirsdage i lige uger kl. 18.30-20.30 i Lokale 2.2 på Studenterhus Aarhus, Nordre Ringgade 3, 8000 Aarhus C. Kontakt Lars Henrik på tlf. 61 60 68 76 for yderligere info.

Følg med på facebook siden: facebook.com/socialister.dk
Vores nye instagram: instagram.com/internationale.socialister
Kontakt os på: landskontor@socialister.dk
Tilmeld dig vores nyhedsbrev på: socialister.dk

Solidarity, June 30, 1917. The Hand That Will Rule the World—One Big Union.

Socialistisk Arbejderavis

Hvorfor arbejderne som klasse kan ændre systemet

Arbejderklassen har aldrig været så stor eller potentielt magtfuld, som den er i dag - det er et faktum, magthaverne gerne vil have, at vi glemmer. De ønsker ikke, at arbejdere skal indse, at deres klasse, som Karl Marx udtrykte det, kan blive "kapitalismens egne banemænd".

Oversat og redigeret fra *Socialist Worker* af Bo Nielsen

Arbejderklassen er den eneste kraft, der kan smadre kapitalismen

Arbejdsgivere ejer måske butikkerne, call-centrene, fabrikkerne og maskineriet, men intet kører uden arbejdere. Kapitalisme er et system, der er afhængigt af profit. Men profitskabelse er kun muligt, fordi kapitalistklassen ikke betaler arbejderne, hvad deres arbejde er værd. Bosserne beholder det, der er tilovers, merværdien, for sig selv.

De betaler, i teorien, arbejderne lige nok til at de kan få brød på bordet og tøj på kroppen og sørge for deres familier. Socialister kalder denne form for røveri for udbytning. Men det kapitalistiske samfund er ikke kun præget af udbytning – dets andet hovedtræk er konkurrence. Rivaliserende kapitalister er i en endeløs kamp for at få mest muligt overskud.

Konkurrencetvungen har skabt et system, som ingen rigtig har kontrol over. Det er præget af kriser og ustabilitet. Det er et system, hvor profit kommer før folks behov. Og det er drivkraften bag alle de forbundne kriser, som arbejderne står over for i dag, inklusive krig, klimaforandringer og undertrykkelse.

Alligevel skaber de selvsamme forhold, der medfører så megen lidelse for arbejderne, også potentialet for en kamp, der kan vælte det system, der skabte dem.

Af praktiske årsager pressede kapitalistiske arbejdsgivere arbejderne til at samles i byer. Og arbejdsgivernes vedvarende motivation til at udvikle ny teknologi for at øge profitten betyder, at arbejderne aldrig tidligere har været så godt rustet til at kæmpe tilbage.

Arbejderne har været i stand til at organisere sig, opbygge fagforeninger og slå tilbage mod arbejdsgiverne. Aldrig tidligere i historien har en udbyttet klasse haft så stærkt potentiale til at overtage og styre samfundet. Men arbejderne kan kun opnå denne forandring gennem kollektiv handling.

Arbejderne kunne ikke drømme om at dele fabrikker eller supermarkeder op, sådan som bønder har delt godsejernes jorde op. Hvis én arbejder indleder en lønstrejke, kan chefen straffe arbejderen. Men hvis alle på arbejdspladsen udvander sammen, vil arbejderens styrke være langt større.

Socialisme fra neden

Udbytningen tvinger arbejdere sammen som et kollektiv, hvilket giver dem potentialet for at gå sammen om at slås. Arbejdere er en kollektiv klasse i udbytning såvel som frigørelse. Vi mener, at arbejderklassen er den eneste klasse, der kan knuse kapitalismen og bygge et socialistisk samfund. Vores vision om, hvordan dette ville være, er klar på to måder.

Den første er, at arbejderne rent faktisk

styrer samfundet og træffer beslutninger om, hvordan det organiseres. Den anden er, at det vil være et samfund baseret på at opfylde menneskelige behov, ikke på at tjene penge. For at opnå denne transformation har vi brug for et oprør af millioner af arbejdere over hele verden.

Som Marx udtrykte det, er en arbejderrevolution den eneste måde at befri arbejdere fra "århundreders ragelse og blive i stand til at grundlægge samfundet på ny". Vi tror ikke på, at socialisme kan påtvinges ovenfra gennem parlamentet eller guerillakrig - eller selv ved valg af gode medlemmer af Folketinget fra venstrefløjen.

Statskapitalismen, som vi har set i Sovjetunionen siden Josef Stalin kom til magten, overlod produktionsmidlerne i hænderne på bureaukraterne. Han og hans efterfølgere kaldte det socialisme, men arbejderne havde ikke kontrollen. Den autentiske marxistiske tradition viser, at socialismen kun kan komme nedefra, fra arbejderne selv.

Arbejderklassen kan befri sig fra det kapitalistiske systems rædsler, når den handler i egen interesse, som klasse. Som Marx argumenterede for, skal arbejdere blive en "klasse for sig selv". Det er derfor, at det er så vigtigt at tage ud og støtte enhver strejke. Kun kamp kan opbygge arbejderens selvtillid og give dem et glimt af, hvordan de kan tage kontrol over deres liv og skæbne.

RETURADRESSE: Internationale Socialister, Dronningensgade 34, 1420 København K

www.socialister.dk

